

N:o 19.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1894, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående kyrkovärdars tillsättande för viss tid.

I en vid sistlidne riksdag väckt motion hemställde herr *Lasse Jönsson*, att Riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i lagen om kyrkovärdars tillsättning, att dessa skulle väljas för en tid af fyra år; och anfördes till stöd för motionen:

»Vid de tillfällen under senare årtionden, bestämmelser meddelats om kommunala eller allmänna förtroendeuppdrag, hade tillika bestämts en viss gräns af tid för dessa uppdrags bibehållande. Äfven i sådana institutioner, som för öfrigt fått qvarstå i oförändradt skick, hade lagstiftningen infört omval af ledamöter efter en viss tids tjenstgöring, såsom för nämndemän, styrelseledamöter vid länslasarett m. fl. Det funnes dock några sådana förtroendeuppdrag, som syntes skola gälla så länge innehafvarne önskade bibehålla desamma, äfven om de af ålderdomssvaghet eller andra orsaker vore dertill olämpliga. Då det vore af stor vikt att, bland annat, i kyrkostyrelsen hafva kraftiga och dugliga män, borde kommunen ega rätt att omvälja kyrkovärdar efter samma tjenstetid som ledamöter i kyrko- och skolråd.»

I en vid denna riksdag inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottets behandling hänvisad motion, n:o 55, erinrar herr *L. Jönsson* derom, att lagutskottet vid 1893 års riksdag, i anledning af hans då väckta motion, enhälligt beslöt hemställa, att en skrifvelse till Kongl. Maj:t i motionens syfte skulle aflåtas, äfvensom att denna hemställan

antogs af Andra Kammaren utan diskussion, men afslogs af Första Kammaren med 49 röster mot 44, hvarefter motionären fortsätter:

»Jag har sedan dess erhållit flere skrivelser från olika delar af riket med uppmaning att förnya motionen. I dessa skrivelser hafva flera skäl uppgifvits än dem, jag i motionen anfört, nemligen att här finnas kyrkovärdar, som under en följd af år tillhört annat trossamfund, att någon församling måst välja extra kyrkovärdar, m. m.

Då man dessutom vet, att flere församlingar emot lagens föreskrift välja kyrkovärdar för fyra år, så torde inses, att bibehållandet af lagen sådan den nu lyder är mera till skada än gagn. Jag tager mig därför friheten föreslå, att Riksdagen måtte i skrivelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse derom, att kyrkovärdar skola utses, i likhet med hvad om valda ledamöter i kyrkoråd finnes stadgadt, för en tid af fyra år.»

I det utlåtande, 1893 års lagutskott afgaf i anledning af herr Jönssons då i ämnet väckta motion, yttrade utskottet:

»På sätt motionären anmärkt, saknas för närvarande bestämmelser i fråga om den tid, för hvilken kyrkovärd må ega att utöfva sin befattning. Omnämnd redan i våra landskapslagar, har denna institution städse bevarat sin urgamla karakter af ett församlingens förtroendeuppdrag, och när i en senare tid på kyrkorådet öfverflyttades en del af hvad förut enligt häfd eller äldre stadganden tillhört kyrkovärdarnes befogenhet bestämdes tillika, att desse skulle vara sjelfskrifne ledamöter i kyrkorådet. I enlighet härmed stadgar också 23 § i gällande förordning om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862, att församlingens kyrkovärdar äro ledamöter i kyrkorådet jemte dem, som dertill å kyrkostämma väljas. För desse senare föreskrifves, som bekant, i förordningen den 13 april 1886 viss tjenstgöringstid, så bestämd, att af ledamöterna, som väljas för fyra år, halfva antalet eller, om detta icke är jemnt, det antal, som är närmast under hälften, utträder efter lottning vid slutet af andra året. Enligt hvad utskottet förspott, väljas nu, antagligen med hemtadt stöd af sistberörda bestämmelser, kyrkovärdar på åtskilliga ställen i vårt land allenast för en tid af fyra år, men i öfvervägande antalet fall lemnas uppdraget för obestämd tid och antager vid sådant förhållande lätteligen karakteren af ett uppdrag, för hvars fortvaro allenast vederbörandes lifslängd i sista hand sätter en gräns. På sätt motionären anmärkt, måste emellertid — med hänsyn särskildt till kyrkovärdarnes åliggande att jemte kyrkoherden föra kyrkans räkenskaper och den ansvarighet för förvaltningen af kyrkas medel, som för dem likasom för de valde ledamöterna af kyrkorådet är

stadgad — en dylik anordning i längden finnas mindre betryggande, i samma mån uppdraget varder mera magtpåliggande. För en begränsning af den art, motionären föreslagit, talar ock redan den jemväl af motionären åberopade omständighet, att ifrågavarande uppdrag ytterst hvilar på samma grund — församlingens förtroende — som andra rent kommunala eller kyrkligt kommunala uppdrag, hvilkas fortsatta utöfvande lagen emellertid gjort beroende af regelbundet återkommande val. Enär utskottet sålunda fann motionärens framställning icke böra lemnas obeaktad, men af angifvet skäl icke kunde tillstyrka bifall till motionen i den form, hvori densamma då förelåg, hemställde utskottet att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse derom, att kyrkovärdar skola utses, i likhet med hvad om valda ledamöter i kyrkoråd finnes stadgadt, för en tid af fyra år.»

Då de af 1893 års lagutskott sålunda uttalade skäl för lagstadgande i den rigtning, motionären ifrågasatt, synas utskottet fortfarande ega full giltighet, och motionärens till denna Riksdag afgifna skrifseförslag är i full öfverensstämmelse med hvad, såsom nyss är nämndt, lagutskottet 1893 föreslog, får utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagbestämmelse derom, att kyrkovärdar skola utses, i likhet med hvad om valda ledamöter i kyrkoråd finnes stadgadt, för en tid af fyra år.

Stockholm den 2 mars 1894.

På lagutskottets vägnar:

E. von KRUSENSTJERNA.

Reservation:

dels af herr C. F. Pettersson, dels ock af herr J. Anderson, som anför:

»Nu gällande kyrkostämmoförordning, § 33, innehåller: En

hvar ledamot af kyrkorådet eller skolrådet ansvarar gemensamt med de öfriga för de medel, detsamma under sin befattning haft, äfvensom för de säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning.

Nu är vanligt, åtminstone i den ort jag känner till, att skolrådet inom sig utser en af ledamöterna att omhänderhafva skolans medel och säkerhetshandlingar, emottaga årsinkomsterna, verkställa nödiga utbetalningar, hvaremot öfriga angelägenheter skötas af skolrådet såsom sådant.

Kyrkorådets ledamöter äro enligt ofvannämnda § gemensamt ansvariga för kyrkans såväl kontanta tillgångar som säkerhetshandlingar. Hitintills hafva dessa värdeföremål vanligen innehafts och förvaltats af församlingens kyrkovärddar, som enligt § 23 äro sjelfskrifna ledamöter i kyrkorådet och enligt § 9 väljas, icke af de medansvarige i kyrkorådet utan utaf icke medansvarige, nemligen de å kyrkostämman röstberättigade. Kyrkorådet påtrugas således en kassaförvaltare, för hvilken kyrkorådet måhända icke har förtroende.

Då skolrådet, äfven i församlingar med ända till 10 à 12 folkskolor, säkerligen har mera brydsamma och mera vidtgående bestyr än kyrkoråd, inom sig utser kassaförvaltare och tillsyningsmän, som hafva de löpande göromålen om hand och, så vidt jag känner, ingen olägenhet eller skada dervid uppkommit, föreställer jag mig, att kyrkorådet kan gå till väga på samma sätt och inom sig välja kassa- och förtroendemän samt att följaktligen kyrkovärdsinstitutionen såsom numera icke tidsenlig kan upphöra.

Då motionen icke är så affattad, och lagutskottet icke har motionsrätt, så har jag inom utskottet icke kunnat göra någon framställning i nu antydda syfte utan äfven jag bidragit till det slut, hvartill utskottet kommit, men då en lika fråga som denna, vid nästlidet års riksdag föll i Första Kammaren, och reservation mot utskottets nu fattade beslut från en af Första Kammarens ledamöter redan afgifvits, har jag anledning antaga, att utskottets förslag nu får samma öde, hvarför jag på detta sätt velat gifva min mening tillkänna, under förhoppning, att till nästa års Riksdag framkommer motion, som upptager de åsigter, jag här uttalat.»
